

Luonnontuhonta tulossa kansainväliseen rikosoikeuteen

Kuva: Mauri Rautkari,
sademetsä karjan
laitumeksi Brasiliassa
1988

Mikko Pyhälä, suurlähettiläs emeritus
Ekosäätiön kirjapiiri 15.5.2025 Helsinki

Tällaisia on julkisuudessa pidetty luonnontuhontarikoksina

- **Venäjä räjäytti Kahovkan padon Dniprin joessa Ukrainassa 6.06.2023**
- **Tuntematon toimija räjäytti Nord Stream kaasuputken Itämerellä 26.09.2022**
- **Meriekosysteemien tuho pohjatroolauksella ja teollisella kalastuksella**
- **Valtavat öljyvuodot meriin**
- **Kemialliset onnettomuudet ja aseet**

Ecocide = luonnontuhonta

- Käsitteen isä biologi Arthur Galston 1970
 - (taustalla Vietnamin ja Laosin pommitukset Agent Orange -myrkyllä)
 - Pääministeri Olof Palme Tukholman ympäristökonferenssissa 1972
 - Prof. Richard Falk (Princetonin yliopisto) 1973 ehdotusluonnos laiksi luonnontuhonnasta YK:n kansainvälisen lain toimikunnalle, ei otettu käsittelyyn eikä keskusteltavaksi
 - 2017 Stop Ecocide Foundation perustettiin
 - 2023 Euroopan unioni otti EU:n ympäristörikoslakiin ilmaisun ”samaan tapaan kuin ecocide / luonnontuhonta”
- ”

Kuva Grid Arendal, palmuöljyviljelmän perustaminen Indonesiassa

Ympäristöjuristi Polly Higgins ehdotti 2010 YK:n kansainvälisen oikeuden toimikunnalle ecocide-rikosta

Kuva: Stop Ecocide International

© Ruth Davey/www.look-again.org

End Ecocide on Earth 2012

**Kansainvälinen
ruohonjuuritason
kansalaisliike vaati
Euroopan
parlamenttia
tunnustamaan
luonnontuhonnan
rikoksena**

- **Ecocide tulisi sisällyttää
kansainvälisen
rikostuomioistuimen
Rooman
perussääntöön**

Stop Ecocide Foundation 2017

Perustajat

Polly Higgins, Iso-Britannia 1968-2019

**Jojo Mehta, Iso-Britannia
Nykyinen toimitusjohtaja**

Kansainvälinen rikostuomioistuin

International Criminal Court 1998

Neljä pilaria Rooman
perussäännössä

Tuomitaan henkilöitä
rikoksista kuten

kansanmurha
(=joukkotuhonta),
sotarikos, rikokset
ihmisyyttä vastaan,
hyökkäysrikos

Toimipaikka Haag

Sudanin entinen
presidentti Omar
Al Bashir on
syytteessä
vuodesta 2009, ei
ole voitu pidättää

Kuva: Wikipedia

Ympäristömääräyksiä kansainvälisessä oikeudessa

- MARPOL 1972 laivojen päästöt meriin
- CITES 1973 uhanalaisten lajien kv. kauppa
- ENMOD 1976 sodan ympäristövauriot
- Basel 1989 vaarallisten jätteiden vienti
- Neuvoteltavana IGWG monikansalliset yhtiöt

Sis Marja Lehto oli YK:n kv. oikeuden toimikunnan erityisraportoija 2017-2021 teemanaan

ympäristönsuojelu aseellisissa konflikteissa

Ecocide rikoksena kansallisessa lainsäädännössä

- Vietnam 1990
- Uzbekistan 1994
- Venäjä 1996
- Kazakstan 1997
- Kirgisia 1997
- Tadžikistan 1998
- Georgia 1999
- Valko-Venäjä 1999
- Ukraina 2001
- Moldova 2002
- Armenia 2003
- Ranska 2021
- (Bolivia 2010)
- (Ecuador perustuslaissa 2008)

Lakeja sovellettu vähän tai ei lainkaan

**Wikipedia: Agent Orange
Vietnamin pommituksissa
aiheutti synnynnäisiä
kehon vääristymiä**

Stop Ecocide rantautui Suomeen 2020

<https://ecocidelawfinland.org/>

**Yli 5000 käyntiä ja 12 000 näyttöä
2020-2023**

1. Aktivistit Raila Knuuttila ja Mikko Husman perustivat elokuussa 2020 Ecocide Law Finlandin yhdessä Stop Ecocide Internationalin kanssa kampanjan tiimiksi Suomessa. Toiminta käynnistyi webinaarissa Jojo Mehtan kanssa marraskuussa 2020.

2. Marko Ulvila (Siemenpuu-säätiö) ehdotti syyskuussa 2020 nimien keräämistä vetoomukseen Suomen hallitukselle tukea luonnontuhonnan saamista rikoksena kansainväliseen oikeuteen.

- <https://ecocidelawfinland.org/katso-vetoomus/>
- Vetoomus toimitettiin PMI Sanna Marinille 7.12.2020 noin 150 hengen allekirjoituksin, mukana entisiä ministereitä eri puolueista, akateemikkoja, poliitikkoja, taiteilijoita, uskonnollisia vaikuttajia, tutkijoita.
- *Helsingin Sanomat* julkaisi 5.12.2020 mielipidekirjoituksen allekirjoittajina Raila Knuuttila, prof. Janne Kotiaho ja Mikko Pyhälä.
- Julkisuutta 2021-2025 eri sanomalehdissä, YLEssä, somessa

UMI Pekka Haaviston tervehdys viralliselle ICC:n COP:n sivutapahtumalle 11.12.2020

<https://www.youtube.com/watch?v=KaEFq5djkaA>

"Suomi odottaa mielenkiinnolla kansainvälisen asiantuntijajaneelin ehdotusta ecociden määrittelemiseksi ICC:n Rooman perussäännössä, ei retroaktiivisena, mutta vähintäänkin ehkäisevänä."

UMI Haavisto vastauksena eduskunnan kirjalliseen kysymykseen KKV 302/2021: "Suomi on kannattanut ilmastonmuutoksen, biodiversiteettikadon ja ympäristötuhojen huomioimista ja torjumista myös kansainvälisen rikosoikeuden keinoin."

Presidentti Tarja Halonen liittyi Stop Ecocide –kampanjan tukiryhmään 2021

**Presidentti Halonen piti
31.5.2022 Stockholm+50
konferenssin
kansalaistapahtumassa
ecocide puheen, jonka
striimiä seurasi koko
maailmassa jättiyleisö:
”...uusi kansainvälinen
luonnontuhontalaki
näyttäisi olevan vankka
ehdotus saada kuriin
vakava tuhoaminen...”**

Kuva: Presidentti Halonen

Suomen ent. varapääministeri Pertti Salolainen liittyi tukijaryhmään 2022

Suomen entinen
varapääministeri sekä WWF –
Suomen perustaja 1972 ja
kunniapresidentti:

“Minua kauhistuttaa
ympärilläni ja tiedotuksessa
näkyvä luonnon tuhoaminen.
Meitä on valtavasti ihmisiä,
jotka haluamme tuon
loppuvan. Luonnontuhonta
täytyy saada rikokseksi
kansainväliseen oikeuteen.”

Kuva:
Pertti Salolainen

Suomen puolueet, eduskunta

- Mai Kivelän (vas) 3.6.2022 toimenpidealoite ehdotti Suomen hallitus tukisi ICC:ssä (vas, vihr, sdp). Ehdotus raukesi 04.04.2023
- Vasemmistoliiton puolueohjelma 12.6.2022 tukee määritelmää ICCssä.
- Kokoomuksen puoluekokous kesäkuussa 2024 tavoitteena Suomi tukisi kriminalisointia ICC:n peruskirjassa tai muulla tavoin
- Vihreiden puolueohjelma 2022: luonnontuhonta rikokseksi kv. sopimuksessa.
- Maria Ohisalon (vihr) kirjallinen kysymys 26.2.2024 laajamittaisen luonnontuhonnan kriminalisoimisesta.

Kuva: Vasemmistoliitto

Mai Kivelä

Suomen hallituksen ministeri tukee

”Luonnon tuhoaminen ei ole enää vain paikallinen tai kansallinen ongelma. Ekosysteemit eivät tunne rajoja eikä luonnolla ole kansallisuutta. Siksi luonnontuhonnan pitäisi olla kansainvälinen rikos.” – YMI Maria Ohisalo Vanuatun hallituksen ja Stop Ecocide Internationalin webinaarissa 2.3.2023

**Kuva:
ympäristö-
ministeriö**

**UMI Elina Valtonen
1.11.2023 Pohjoismaisen
Ministerineuvoston
kyselytunnilla 1.11.2023
vastauksena kysymykseen
Ukrainan presidentin
rauhansuunnitelman
ehdotuksesta
luonnontuhonta kv.
rikokseksi:
”...voisi olla hyvä idea
arvioida tätä
pohjoismaisella tasolla...
näin voisimme rakentaa
paremman tulevaisuuden
Ukrainalle ja koko
maailmalle yhdessä.”**

Ulkoministeri kiinnostunut

Kuva: Ulkoministeriö

Oikeusministeri käsitteli luonnontuhontaa (ecocide)

**Vastauksessaan 7.3.2024
Ohisalon ym. kirjalliseen
kysymykseen
oikeusministeri Leena
Meri käytti ilmaisua
luonnontuhonta ja sen
ehdotettua
suomennostekstiä ehkä
ensimmäistä kertaa
hallituksen virallisessa
asiakirjassa.**

Kuva: Oikeusministeriö

YMI Kai Mykkänen käynnisti seurannan luonnontuhonnasta Ukrainassa 1924

**Ennen eroaan YMI:n
tehtävistä käynnisti
hankkeen Suomen,
Saksan ja Bulgarian
kanssa kerätä
todisteet ja arvoida
Venäjän aiheuttamat
ympäristötuhot
Ukrainassa.**

Kuva: eduskunta

Euroopan parlamentti tukee luonnontuhonnan liittämistä rikoksena EU:n ympäristörikoslakiin

Kuva:
Stop
Ecocide
International

Kuva:
Sirpa
Pietikäinen

- EU:n parlamentti päätti 29.3.2023 tukea luonnontuhonnan elementtien liittämistä EU:n ympäristörikosdirektiiviin vahvistaen kantansa 27.2.2024
- Sirpa Pietikäinen on toiminut ympäristö-, kansanterveys- ja ruokaturvan valiokunnan ENVI:n mielipideraportoijana ja esittelijänä koskien EU:n uutta ympäristölakia.

”Vaadimme luonnontuhonnan lisäämistä kansalliseen ja EU:n lainsäädäntöön sekä sen edistämistä maailmassa”

Suomen nuorten allianssi toivoo, että Suomen hallitus ja Pohjoismaat tukisivat

**Tukholman
ilmastokokouksessa 2022
Pohjoismaiden nuoret
pyysivät maiden ministereiltä,
että ministerineuvosto
keskustelisi luonnontuhonnan
kriminalisoinnista.**

**Neuvoston pääsihteeri Paula
Lehtomäki lupasi, että
keskustelu tulee.**

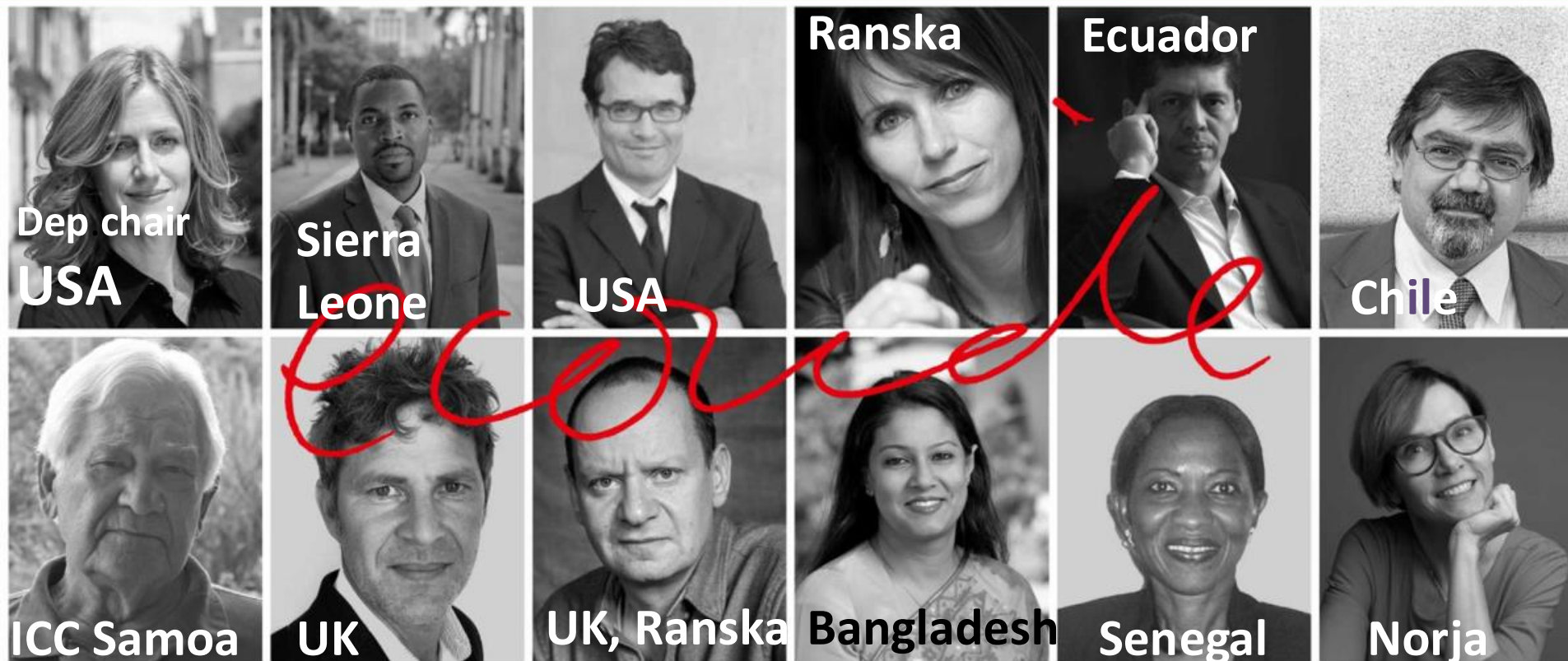
**Esillä EU:n ulkoministereiden
kyselytunnilla 1.11.2023**

Kuva: Pohjoismainen ministerineuvosto

PROTECT THE PLANET

Kansainvälinen riippumaton asiantuntijajaneeli

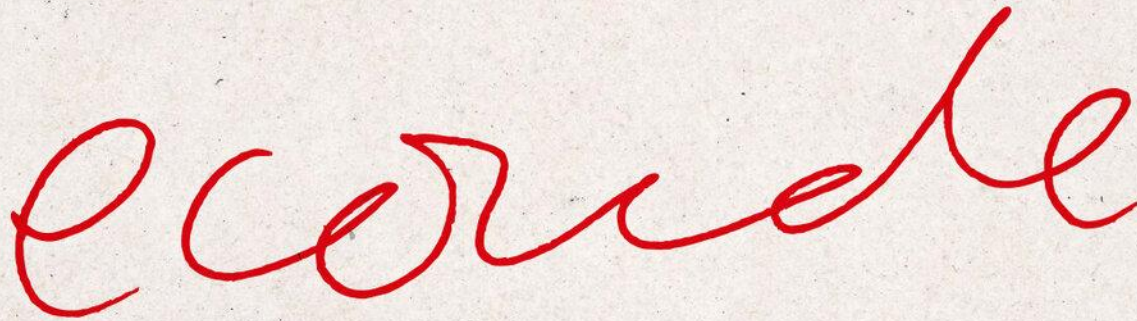

Dep.chair Co-chair

Co-chair

The legal definition

Paneelin ehdottama määritelmä kesäkuussa 2021

A handwritten word in red ink, which appears to be 'ecocide', written in a cursive, flowing style. The word is positioned in the upper middle of the page, below the title. There is a small red mark above the word.

“ecocide” means unlawful or wanton acts committed with knowledge that there is a substantial likelihood of severe and either widespread or long-term damage to the environment being caused by those acts.

Kansainvälisen riippumattoman asiantuntijaneelin
suositus luonnontuhonnan määritelmäksi
kansainvälisenä rikoksena 22.06.2021

*“Luonnontuhonta” tarkoittaa
oikeudenvastaisia tai mielivaltaisia tekoja,
jotka tehdään tietäen näiden tekojen
aiheuttavan erittäin todennäköisesti
vakavia ja joko laajamittaisia tai
pitkäaikaisia ympäristövahinkoja.*

Epävirallinen käännös määritelmästä selityksineen 29.06.2021
Prof. Janne Kotiaho (Suomen luontopaneelin puheenjohtaja) ja Mikko Pyhälä

- a. *“mielivaltainen” tarkoittaa piittaamatonta välinpitämättömyyttä vahingosta, joka olisi selvästi liiallinen verrattuna odotettavissa oleviin sosiaalisiin ja taloudellisiin hyötyihin;*
- b. *“vakava” tarkoittaa vahinkoa, johon liittyy erittäin vakavia haitallisia muutoksia, häiriöitä tai vaurioita mille tahansa ympäristön osalle mukaan lukien vakavia vaikutuksia ihmisten elämään, tai luonnon, kulttuurin tai talouden pääomiin;*
- c. *“laajamittainen” tarkoittaa vahinkoa, joka ulottuu rajatun maantieteellisen alueen ulkopuolelle, ylittää valtionrajat tai aiheutuu kokonaiselle ekosysteemille tai eliölajille tai suurelle joukolle ihmisiä;*
- d. *“pitkäaikainen” tarkoittaa vahinkoa, joka on peruuttamaton tai jota luontainen palautuminen ei voi korjata kohtuullisessa ajassa;*
- e. *“ympäristö” tarkoittaa maapalloa, sen biosfääriä, kryosfääriä, litosfääriä, hydrosfääriä ja ilmakehää sekä ulkoavaruutta.*

biosfääri = elonkehä; kryosfääri = jääpeite; litosfääri = kivipeite; hydrosfääri = vedenkehä

Paneelista huomattavaa

- Asiantuntijapaneelin asetti Stop Ecocide Foundation 2020
- Paneelia ehdottivat Ruotsin parlamentin jäsenet (hallituspuolueet)
- Rinnakkaispuheenjohtaja Philippe Sands KC, ympäristö- ja ihmisoikeuksien asiantuntija, erit. 1948 Nürnbergin tuomioistuin
- Toinen puheenjohtaja Dior Fall Sow (Senegal)

Kuva: Stop Ecocide

Määritelmässä huomattavaa

- Ei ole retroaktiivinen
- Liian jyrkkänä ei saisi valtioiden hyväksyntää
- Liian lepsuna olisi hampaaton
- Kohteena maapallon kaikki systeemit
- Ilmaisut ja käsitteet otettu olemassa olevasta kansainväl. oikeudesta
- Määritelmä ei luettele tyyppirikoksia, syytteet nostaa ja käsittelee kolmen tuomarin paneeli
- Tärkeä ehkäisevä vaikutus myös yritysmaailmassa
- Ehkäisee epäreilua ja tuhoisaa kilpailua
- Mahdollistaa ennakoida oman toiminnan seurauksia
- *Financial Times*: ympäristölle mahdollisesti haitallisilla hankkeilla olisi vaikeuksia saada rahoitusta, takuita, vakuutuksia sekä toimilupia

Ecocide-rikokselle tukea maailmalta

- **Hallitukset: Vanuatu, Malediivit, Belgia, Samoa, Bangladesh, Kongon demokraattinen tasavalta, Bolivia, Kenia, Liechtenstein**
- **Ruotsin piispainneuvosto** tuki kriminalisointia syyskuussa 2021
- **Euroopan Unionin (parlamentti, komissio, ministerineuvosto) päätös 2023 tehdä rikoslaista "ecociden" huomioonottava**
- **International Corporate Governance Network** tukee ecocide-lakia 2021, 2023, 2024
- **Paavi Fransiskus** tuki kriminalisointia XI 2019, 2022
- **Ranskan presidentti Macron** tuki kv. pyrkimystä VI 2020
- **Ortodoksien (Konstantinopolin) patriarkka Bartolomeus** "saatava kansainväliseen lakiin" 2021
- **YK:n pääsihteeri Antonio Guterres** toivoi kriminalisointia 3.07.2021
- **UNEPin pääjohtaja Inger Andersen** arveli 5.6.2022 sana ecocide tulossa YK:n kielenkäyttöön ennen pitkää
- **Parlamenttien välinen liitto IPU** tuki kriminalisointia 2021

Konstantinopolin ekomeeninen Patriarkka Bartolomeus vastaanotti kirjeen Jojo Mehtalta Haltialan luontokeskuksessa 11.9.2023

Vas: Pertti
Salolainen
Oik: Mikko Pyhälä
Kuva: Pertti
Salolainen

"On enshrining the Care of Creation in international criminal law"

Tästä eteenpäin

ICC:n osapuolivalttioiden kokous XIII 2024 Haagissa: keskustelu jatkuu ainakin epävirallisena. Puheenjohtajana on silloin Suomen sls Päivi Kaukoranta 2024-2026.

Käsitellään, kun puolet (62) jäsenmaista kannattaa. Hyväksytään 2/3 äänillä (82). Pienillä saarivaltioilla on merkittävä osuus äänistä.

Kansalaismielipide painaa yhä enemmän – YK:n Youth Task Force, myös Avaaz, SumOfUs/Eko, Euroopan neuvoston parlamentaarikkokokous

Päämäärinä kiertotalous, hiiltä sitova maatalous, muovisaasteen kieltö, fossiilienergian alasajo.

- **Erillinen ecocide sopimus ei onnistu, koska sen torjuisivat ainakin Yhdysvallat, Venäjä, Kiina, Saudi-Arabia, Iran, Israel.**
- **Pohjoismaiden yhteinen linja edelleen hakusessa vuoden 2023 jälkeen**
- **Brasilian presidentti Lulalla vaikeuksia toteuttaa hyvät lupauksensa.**
- **Kiinan hiilineutraalilupaus saattaa ohjata tuontia Brasiliasta.**

ECOCIDE ALLIANCE

**Parlamentaarikkojen
yhteistyöfoorumi
luonnontuhonnan
määrittelemiseksi
rikoksena
kansainvälisessä
oikeudessa.**

- **Koordinaattori:**
- **Marie Toussaint,
Ranska**
- **Sirpa Pietikäinen MEP,
Suomi**
- **Simon Holmström,
Ahvenanmaa**

- **Eufemia Cullamat, Filippiinit**
- **Rebecca Le Moine, Ruotsi**
- **Larissa Waters, Australia**
- **Caroline Lucas, UK**
- **Rodrigo Agostinho, Brasilia**
- **Ines Sabanes, Espanja**
- **Lindsey Schromen-Wawrin, USA**
- **Samuel Cogolati, Belgia**
- **Lammert Van Raan, Alankomaat**
- **Raphaël Mahaim, Sveitsi**
- **Eleonora Evi, Italia**
- **Elizabeth May, Kanada**

Ecocide Law Alliance Foundation

Yritysjohtajat kansainvälisen luonnontuhontalain puolesta

- **Ruotsissa kesäkuussa 2022 perustettu kansainvälinen ryhmä. Jäsenyritykset takaavat, että niiden hankkeisiin ei liity luonnontuhontarikoksia.**
- **Puheenjohtaja Nina Macpherson**
- **Yhteistyökumppaneita Principles for Responsible Investment, Exponential Roadmap Initiative etc.**
- **Eräs perustajista on Claes Dahlbäck, aiemmin pääjohtaja Swedish industrial nexus Investor AB; aiemmin myös Goldman Sachs kansainvälisen investointipankin hallituksen jäsen.**
- **Suomessa tavallaan vastaava toimija Climate Leadership Council, ei kantaa luonnontuhontaan.**

Artists for Ecocide Law

- Koordinaattori 2021-2023
Raila Mar tohtoritutkija
(Arktis ja taide) Raila
Knuuttila
- Jäsenenä taiteilijoita
monista maista mm.
Sibelius-Akatemia
- Raila ylläpitää tukirahastoa
ja sen nettisivuja Ecocide
Law Finland ja Artists for
Ecocide Law sekä Facebook
ja Instagram tilejä, mukana
useita vapaaehtoisia

Kuva: Raila Mar

<https://www.stopecocide.earth/artists-for-ecocide-law>

Kiitos huomiostanne !

Mikko Pyhälä

**Ekosäätiön hallintoneuvoston puheenjohtaja;
Stop Ecocide International
Advisory Panel jäsen**